

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра практичної та клінічної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

та деканат

Юлія Громик Ю.В.

Протокол № 6 від «19» лютого 2020 р.

№9119022020

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

Психологічна експертиза

Підготовки Бакалавр базі освітньо-кваліфікаційного рівня
«молодший спеціаліст»

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 053 Психологія

освітня програма Психологія

Луцьк – 2020

Програма навчальної дисципліни «Психологічна експертиза» підготовки бакалавр на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст», галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія, освітньої програми «Психологія»

Розробник:

Федоренко Р. П. кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної та клінічної психології

Рецензент:

Вірна Ж. П., доктор психологічних наук, професор кафедри загальної і соціальної психології та соціології

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри практичної та клінічної психології

протокол № 8 від 22.01.2020 р.

Завідувач кафедри: _____ (доц. Мушкевич М. І.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології та соціології

протокол № 5 від 05.02. 2020 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ (доц. Іванашко О. Є.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія (Психологія) Бакалавр на базі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»	Вибіркова
Кількість годин/кредитів <u>150/ 5</u>		Рік навчання - 3
		Семестр - 6
		Лекції - 10 год.
ІНДЗ: €	Практичні - 10 год.	
	Лабораторні - 10 год.	
	Консультації - 18 год.	
		Самостійна робота - 102 год.
		Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Курс «Психологічна експертиза» є вибірковою дисципліною циклу навчальних дисциплін професійної та практичної підготовки фахівців-психологів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є дослідження та аналіз закономірностей прояву і розвитку психіки людини, а також групової взаємодії в умовах експертної оцінки діяльності.

У програмі курсу представлено основні теоретичні підходи, концепції проведення експертної роботи, окреслено практичні шляхи реалізації експертних завдань. Уточнюються деякі теоретично-методичні аспекти психодіагностичної роботи при проведенні психологічної експертизи, здійснюється процес оволодіння навичками практичного використання діагностичних методів з метою вивчення психологічних проявів особистості підекспертних.

Розкриваються питання, які стосуються особливостей проведення експертизи в різних галузях психології (педагогічної, медичної, військової, юридичної, соціальної та психології праці, менеджменту і маркетингу).

Зміст і програма курсу будуються на вивченні основних базових навчальних дисциплін - клінічної психології, патопсихології, психодіагностики. У програмі курсу зреалізовані інтегративні зв'язки таких курсів даної: юридична психологія, експериментальна психологія, клінічна психологія, клінічна психодіагностика тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Особливості проведення експертної роботи.

2. Експертна роботи психолога в складі ПМПК, ВЛК, МСЕК та при роботі в сфері маркетингу та менеджменту.

3. Дослідження особистості під час проведення судово-психологічної експертизи.

Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення закономірностей прояву і розвитку психіки людини, а також групової взаємодії в умовах експертної оцінки діяльності. Дисципліна спрямована на дослідження особистості в процесі професійної діяльності і спілкуванні, особливостей пізнавальних процесів підекспертних, емоційно-вольової сфери особистості та індивідуально-психологічних особливостей підекспертних.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологічна експертиза» є оволодіння методами проведення експертизи в різних галузях психології (педагогічної, медичної, військової, юридичної, соціальної та психології праці, менеджменту і маркетингу), формування відповідного освітнього і професійного рівня фахівців-психологів.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- понятійний апарат і методи загальної, соціальної, вікової та педагогічної, медичної, військової, юридичної психології, психології праці, менеджменту та маркетингу, експериментальної психології та психодіагностики.;
- основні теоретичні підходи до цих наук та їх практичне застосування.
- поняття про предмет і завдання проведення психологічних експертиз;
- особливості експертної роботи психолога в складі ПМПК;
- особливості експертної роботи психолога в складі ВЛК;
- особливості експертної роботи психолога в складі МСЕК;
- основні знання про специфіку перебігу психічних процесів в екстремальних ситуаціях в умовах скоєння злочину;
- відомості про психологічний аналіз злочинної діяльності і психологічну характеристику особистості злочинця, потерпілого, свідка.
- особливості проведення профвідбору, профвідбору та розстановки кадрів.
- практичне застосування конкретних психологічних методів для вивчення особистості підекспертного.
- проведення комплексного психодіагностичного обстеження особистості з метою написання експертного висновку.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА	Усього					
		Лекції	Практичні заняття	Лаборатор.	Сам. роб.	Консультац
Змістовий модуль 1. Особливості проведення експертної роботи						
Тема 1. Роль та місце психологічної експертизи в системі психологічних наук. Організація та особливості проведення експертизи в різних галузях психології.	10	2			7	1
Тема 2. Предмет та завдання психологічної експертизи, сучасні юридичні, медичні та соціальні проблеми проведення експертизи.	10		2		7	1
Тема 3. Поняття норми, патології та аномалій психічного розвитку. Девіантність, делінквентність, аддиктивність.	10	2			7	1
Тема 4. Методи та методики експертної роботи психолога. Психодіагностика пізнавальних психічних процесів, сенсорна організація людини, психодіагностика свідомого і несвідомого, вольової та емоційної сфер особистості.	12		2	2	7	1
Разом за змістовим модулем 1	42	4	4	2	28	4
Змістовий модуль 2. Робота психолога в складі експертних комісій						
Тема 5. Експертиза в роботі практичного психолога. Медико-психолого-педагогічна експертиза.	12	2	2		7	1
Тема 6. Медико-соціальна експертиза.	11	1	1	1	7	1
Тема 7. Військово-лікарняна експертиза.	11	1	1	1	7	1
Тема 8. Експертиза в сфері маркетингу та менеджменту, при вирішенні проблем професійного відбору та підбору кадрів.	8				7	1
Разом за змістовим модулем 2	42	4	4	2	28	4
Змістовий модуль 3. Судово-психологічна експертиза						
Тема 9. Історія становлення судово-психологічної експертизи. Суть та значення експертизи. Цілі та завдання судово-психологічної експертизи. Форми використання спеціальних психологічних знань в експертизі	16	2	2		10	2

Тема 10. Одноосібна та комісійна експертизи. Експертизи первинні та повторні. Експертизи однорідні і комплексні. Види судово-психологічних експертиз за місцем та умовами проведення.	11				9	2
Тема 11. Види судово-психологічних експертиз за процесуальним положенням підекспертних. Специфіка та порядок призначення судово-психологічної експертизи.	13			2	9	2
Тема 12. Компетенція судово-психологічної експертизи. Порядок призначення судово-психологічної експертизи.	13			2	9	2
Тема 13. Написання висновку за результатами судово-психологічної експертизи. Відповідальність психолога за достовірність експертних висновків.	13			2	9	2
Разом за змістовим модулем 3	66	2	2	6	46	10
Усього	150	10	10	10	102	18

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

	Тема
1.	Тема: Роль та місце психологічної експертизи в системі психологічних наук. Організація та особливості проведення експертизи в різних галузях психології. Етичні та методологічні принципи проведення психологічних експертиз. Основні методи проведення психологічних експертиз. Роль, методи та завдання психолога при роботі з підекспертними.
2.	Тема: Предмет та завдання психологічної експертизи Сучасні юридичні проблеми проведення експертизи. Медичні та соціальні проблеми експертизи. Задачі та зміст психологічної експертизи.
3.	Тема: Аномалії психічного розвитку Аномалії психічного розвитку. Зміст поняття девіантність. Зміст поняття делінквентність. Зміст поняття аддиктивність. Аддикція: феномен і розлад.
4.	Тема 4. Методи та методика експертної роботи психолога. Психодіагностика пізнавальних психічних процесів. Сенсорна організація людини. Психодіагностика свідомого і несвідомого. Психодіагностика вольової та емоційної сфер особистості.

5.	<p>Тема 5. Експертиза в роботі практичного психолога. Психолого-медико-педагогічна експертиза.</p> <p>Роль, методи та завдання психолога при роботі в психолого-медико-педагогічній консультації (ПМПК). Діяльність регіональних ПМПК. Склад центральної та регіональних психолого-медико-педагогічних консультацій. Вісім стадій розвитку за теорією Еріка Еріксона.</p>
6.	<p>Тема 6. Медико-соціальна експертиза.</p> <p>Критерії і межі станів непрацездатності, неосудності, недієздатності і непридатності до військової служби.</p> <p>Роль, методи та завдання психолога при проведенні медико-соціальної експертизи (МСЕК). Поняття інвалідності. Трьохгрупова класифікація інвалідності.</p>
7.	<p>Тема 7. Військово-лікарняна експертиза.</p> <p>Задачі та зміст професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України Військово-психіатрична експертиза. Критерії і межі станів і непридатності до військової служби.</p>
8.	<p>Тема 8. Експертиза в сфері маркетингу та менеджменту</p> <p>Психологічна експертиза при вирішенні проблем професійного відбору. Психологічна експертиза при вирішенні проблем підбору кадрів. Експертиза реклами.</p>
9.	<p>Тема 9. Історія становлення судово-психологічної експертизи.</p> <p>Суть та значення експертизи. Цілі та завдання судово-психологічної експертизи. Форми використання спеціальних психологічних знань в експертизі. Використання психологічних знань в юридичній діяльності. Сфера та межі компетенції судово-психологічної експертизи. Види судово-психологічних експертиз. Етапи проведення судово-психологічної експертизи.</p>
10.	<p>Тема 10. Одноосібна та комісійна експертизи.</p> <p>Експертизи первинні та повторні. Експертизи однорідні і комплексні. Види судово-психологічних експертиз за місцем та умовами проведення. Особливості проведення комплексних судово-психологічних експертиз. Правові підстави призначення та проведення судово-психологічної експертизи. Нормативно-правові акти, що регламентують проведення судово-психологічної експертизи.</p>
11.	<p>Тема 11. Види судово-психологічних експертиз за процесуальним положенням підєкспертних.</p> <p>Специфіка та порядок призначення судово-психологічної експертизи. Особливості проведення судово-психологічної експертизи підозрюваних. Особливості проведення судово-психологічної експертизи обвинувачених, потерпілих та свідків.</p>
	<p>Тема 12. Компетенція судово-психологічної експертизи.</p>

12.	Порядок призначення судово-психологічної експертизи. Експертиза в залі судового засідання. Проблема «обмеженої осудності». Питання судово-слідчих органів і особливості проведення судово-психологічної експертизи.
13.	Тема 13. Написання висновку за результатами судово-психологічної експертизи. Питання судово-слідчих органів і особливості проведення комплексної судової психолого-психіатричної експертизи. Відповідальність психолога за достовірність експертних висновків.

5. КОНСУЛЬТАЦІЇ

	Тема
1.	Тема: Діагностика порушень пізнавальних процесів при проведенні комплексної психолого-психіатричної експертизи. Експериментально-психологічні дослідження розладів уваги. Дослідження розладів пам'яті Дослідження розладів пам'яті за допомогою тесту словесної асоціації, методики впізнавання. Дослідження розладів пам'яті за допомогою шкали пам'яті Векслера. Дослідження розладів пам'яті за допомогою піктограм.
2.	Тема: Експертне дослідження розладів мислення та інтелектуальних процесів . Дослідження розладів мислення та інтелектуальних процесів з використанням блоку тестів на IQ Айзенка та тесту Кеттела на інтелект. Дослідження розладів мислення та інтелектуальних процесів з використанням методики піктограм. Дослідження розладів мислення та інтелектуальних процесів з використанням методики розуміння переносного змісту прислів'їв та метафор.
3.	Тема: Особливості експертного дослідження рівня домагань, характерологічних та особистісних рис. Проективні методики. Тести на самооцінку та рівень домагань. Діагностика мотиваційної сфери. Проективні методики: ТАТ, Роршах, Люшер, тест "Дерево", "Дім, дерево, людини, тест Вартега та ін.
4.	Тема: Діагностика акцентуацій характеру при судово-психологічній експертизі. Діагностика акцентуацій за допомогою методики ПДО Лічко. Діагностика акцентуацій за допомогою тесту Леонгарда – Шмішека. Діагностика акцентуацій за допомогою тесту Егідеса.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ)

Індивідуальне завдання студентів передбачає оволодіння методами, формами, технологією роботи з різними категоріями підекспертних, формування навичок написання експертного висновку, адекватного та вмілого використання психодіагностичних методик та теоретико-практичної інтерпретації особистості. **Результатом виконання завдання** є оформлення карток індивідуальної роботи.

1. Проведення психодіагностичного обстеження когнітивної сфери дитини дошкільного та молодшого шкільного віку.
2. Проведення психодіагностичного обстеження акцентуацій особистості в юнацькому віці.
3. Проведення психодіагностичного обстеження когнітивної, емоційної та вольової сфери людей літнього віку.
4. Проведення маркетингового дослідження.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному та лабораторному занятті за результатами виконання практичних завдань й усних відповідей студентів із теми, що вивчається.

Оцінка роботи на практичному занятті залежить від якості виконання усіх завдань, оформлення, висновків. Оцінка усних відповідей студентів на кожному практичному занятті в межах одного змістового модуля визначається складністю тематичного матеріалу і виглядає таким чином:

Відповіді студентів на практичних заняттях оцінюються максимально у 3 бали, на лабораторних заняттях – в 2 бали.

Максимально за усні відповіді на практичних та лабораторних заняттях першого-третього змістових модулів студент може набрати 33 бали.

Загальна сума балів визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність, проміжний модульний контроль й індивідуальну роботу. Максимальна кількість балів, які студент може набрати за результатами оцінювання всіх видів навчальної діяльності, дорівнює 100.

Оцінка з дисципліни виставляється за національною шкалою, за 100-бальною системою та за шкалою ECTS.

Модуль № 1 (Поточне оцінювання)													Мод уль №2 ІНДЗ	Модуль 3 (Модульний контроль)			Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3						7	МКР 1	МКР 2	МКР 3	100
Теми														20	20	20	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13					
2	2	2	2	3	3	4	4	3	2	2	2	2					

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	Для заліку
90 - 100	A	Відмінно	зараховано
82 - 89	B	Добре	
75 - 81	C	Задовільно	
67 - 74	D		
60 - 66	E		
1 - 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Александровский Ю.А. Пограничные психические расстройства / Ю.А. Александровский. — М.: Медицина, 2000. — 496 с.
2. Анікіна Н.В. Психологічна експертиза в слідчій практиці / Н.В. Анікіна. — К.: Каравела, 1993.
3. Балабанова Л.М. Судебная патопсихология (вопросы определения нормы и отклонений) / Л.М. Балабанова. — Д.: Сталкер, 2017. — 432 с.
4. Берн Э. Введение в психиатрию для непосвященных / Э. Берн. —

СПб.: Петербург, 1991. — 425 с .

5. Бровченко В.В. Странички из дневника тюремного психолога // Практична психологія та соціальна робота. №5, '99. С. 37-39.

6. Бэрон Р. Агрессия / Р. Бэрон, Д. Ричардсон. — СПб.: Санкт-Петербург, 1997. — 329 с.

7. Васильев В.Л. Юридическая психология / В.Л. Васильев. — С.Пб.: Санкт-Петербург, 1997. — 613 с.

8. Джос В.В. Практическое руководство к тесту Люшера / В.В. Джос. — Кишинев: Периодика, 1990. — 174 с.

9. Еникеев М.И. Юридическая психология. Учебник для вузов / М.И. Еникеев. — М.: Изд-во „Норма”, 2001. — 517 с.

10. Еникеева Д.Д. Популярные основы психиатрии / Д.Д. Еникеева. — Донецк: Сталкер, 1997.

11. Ермаков В.П. Развитие, обучение и воспитание детей с нарушениями зрения / В.П. Ермаков, Г.А. Якунин. — М.: Просвещение, 1990. — 223 с.

12. Захаров А.Н. Неврозы у детей и подростков. / А.Н. Захаров. — М.: Медицина, 1998. — 246 с.

13. Зейгарник Б.В. Очерки по психологии аномального развития личности / Б.В. Зейгарник, Б.С. Братусь. — М.: Изд-во Московского ун-та, 1980. — 169 с.

14. Карвасарский Б.Д. Неврозы / Б.Д. Карвасарский. — 2-изд., — М.: Медицина, 1990. — 576 с.

15. Кримінально-процесуальний кодекс України; Цивільний процесуальний кодекс України (станом на 1 вересня 2001 р.) — К.: Юрінком Інтер, 2001. — 352 с.

16. Кримінальний кодекс України: Офіційний текст. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 352 с.

17. Костицкий М.В. Судебно-психологическая экспертиза / М.В. Костицкий. — Львов: Изд-во Львов. держ. ун-та., 1987. — 141 с.

18. Костицкий М.В. Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы / М.В. Костицкий. — К.: Б. и., 1990.

19. Костицкий М.В. Злочин можна попередити / М.В. Костицкий. — К.: Т-во „Знання”, 1989. — 48с.

20. Костицкий М.В. Використання спеціальних психологічних знань у радянському кримінальному процесі / М.В. Костицкий. — К.: Б. и., 1990. — 87 с.

21. Коченов М.М. Судебно-психологическая экспертиза / М.М. Коченов. — М.: Генезис, 2010. — 351 с.

22. Кудрявцев И.А. Судебная психолого-психиатрическая экспертиза / И.А. Кудрявцев. — М.: Юрид.лит., 1988. — 224 с.

23. Лидеман Р.Р. За гранью психического здоровья / Р.Р. Лидеман. — М.: “Знание”, 1992. — 190с.

24. Леонгард К. Акцентуированные личности / К. Леонгард. — К.: Вища школа, 1991. — 290С.

25. Ломброзо Ч. Гениальность и умопомешательство / Ч. Ломброзо. — К.: В-во „Україна”, 1995. — 276 с.

26. Мамайчук И.И. Экспертиза личности в судебно-следственной практике / И.И. Мамайчук. – СПб: «Речь», 2013. — 255с.
27. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. Практическое руководство / В.Д. Менделевич. — М.: “МЕДпресс”, 1998. — 592 с.
28. Мостовая И. М. Юридическая психология / И.М. Мостовая. — К.: „ВИРА-Р”, 1998. — 95 с.
29. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. — К.: Юрінком Інтер, 2012.
30. Неврозы и нарушения характера у детей и подростков / Под ред. В.В.Ковалева. — М.: Б. и., 1993. — 182 с.
31. Нор В.Т. Судебно-психологическая экспертиза в уголовном процессе / В.Т. Нор, М.В. Костицкий. — К.: «Вища школа», 2015. — 53 с.
32. Основы судебной психиатрии: Учебник Фолка / Третье издание Переработанное и дополненное Дж.Х. Стоуном, М.Робертсом. – К.: «Сфера», 2008. – 328 с.
33. Пятницкая И.Н. Клиническая наркология / И.Н. Пятницкая. — Л.: Медицина, 1995. — 333 с.
34. Реан А.А. Судебно-психологическая экспертиза по делам об изнасиловании // Психол.журн. — 1990, №2. — С.74-81
35. Роговин М.С. Основные направления анализа диагностического мышления в психопатологии (проблемная лекция) Учеб. пособие / М.С. Роговин. — Ярославль: 1989. — 63 с.
36. Розин В.М. Психология для юристов / В.М. Розин. — М.: Б. и., 1997.
37. Судово-експертна діяльність. Довідник для суддів. — К.: Видавничий Дім „Ін-Юре”, 2015. — 344 с.
38. Телешевская М. Неврастения / М. Телешевская. — К.: Здоровье, 1998. — 168 с.
39. Ушаков Г.К. Детская психиатрия / Г.К. Ушаков. — М.: “Медицина”, 1993. — 192 с.
40. Ушаков Г.К. Пограничные нервно-психические расстройства / Г.К. Ушаков. — М.: Медицина, 1997. — 303 с.
41. Федоренко Р.П. Психодіагностична практика в клініці: Навчально-методичний посібник. - Луцьк: “Вежа”, 2010.– 234 с.
42. Федоренко Р.П. Психологія суїциду: Навчальний посібник. - Луцьк: “Вежа”, 2016.– 234 с.
43. Федоров В.Д. Психодіагностика особистості в системі диференціації: Наук. — метод. зб. / В.Д. Федоров. — Хмельницький: РВВ, 1993. — 350с.
44. Фром Э. Анатомия человеческой деструктивности / Э. Фром. — М.: Б.и., 1994. — 447 с.
45. Фурман А. В. Психодіагностика інтелекту в системі диференціації навчання: Кн. для вчителя / А.В. Фурман. — К.: Освіта, 1993. — 224с.
46. Хомская Е.Д. Нейропсихология / Е.Д. Хомская. — М.: Изд-во Московского ун-та, 1987. — 288 с.

47. Хорни К. Невроз и развитие личности / К. Хорни. — М.: “Смысл”, 1998. - 375 с.
48. Хрестоматия по патопсихологии / Под ред. Б.В. Зейгарник. — М., 1981. - 158 с.
49. Худик В.А. Детская патопсихология / В.А. Худик. — К.: Здоровье, 1997. - 96 с.
50. Худик В.А. Работа психолога в наркологическом стационаре / В.А. Худик. — Киев: Здоровье, 2009.
51. Юридична психологія: Підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. і фак. / За заг. ред Я.Ю. Кондратьєва. — К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 1999. — 352 с.

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Роль і місце психологічної експертизи в системі психологічної науки і практики.
2. Етичні та методологічні принципи проведення психологічних експертиз.
3. Основні методи проведення психологічних експертиз.
4. Роль, методи та завдання психолога при роботі в психолого-медико-педагогічній консультації (ПМПК).
5. Діяльність регіональних ПМПК.
6. Склад центральної та регіональних психолого-медико-педагогічних консультацій.
7. Вісім стадій розвитку за теорією Еріка Еріксона.
8. Задачі та зміст професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України
9. Військово-психіатрична експертиза.
10. Критерії і межі станів непрацездатності, неосудності, недієздатності і непридатності до військової служби.
11. Роль, методи та завдання психолога при проведенні медико-соціальної експертизи (МСЕК).
12. Поняття інвалідності та непрацездатності.
13. Трьохгрупова класифікація інвалідності.
14. Комплексна психолого-психіатрична експертиза.
15. Комплексна психолого-технічна експертиза.
16. Комплексна психолінгвістична експертиза.
17. Комплексна медико-психологічна експертиза.
18. Психологічне забезпечення професійного здоров'я.
19. Професійна діяльність і ставлення до здоров'я.
20. Короткий огляд історії становлення судово-психологічної експертизи.
21. Використання психологічних знань в юридичній діяльності.
22. Сфера та межі компетенції судово-психологічної експертизи.
23. Види судово-психологічних експертиз.
24. Етапи проведення судово-психологічної експертизи.
25. Особливості проведення комплексних судово-психологічних експертиз.
26. Правові підстави призначення та проведення судово-психологічної експертизи.
27. Нормативно-правові акти, що регламентують проведення судово-психологічної експертизи.

28. Особливості експертної діагностики уваги.
29. Особливості експертної діагностики пам'яті.
30. Особливості експертної діагностики мислення.
31. Особливості експертної діагностики сприймання та відчуття.
32. Особливості експертної діагностики особливостей мови.
33. Особливості експертної діагностики уяви та фантазування.
34. Особливості експертної діагностики установок.
35. Особливості експертної діагностики вольової сфери.
36. Особливості експертної діагностики емоційної сфери.
37. Особливості експертної діагностики психічних станів.
38. Диференційна діагностика акцентуацій особистості.
39. Диференційна діагностика неврозів.
40. Диференційна діагностика особистісних розладів.
41. Диференційна діагностика розумової відсталості.
42. Диференційна діагностика психотичних станів.
43. Особливості проведення експериментально-психологічного дослідження.
44. Специфіка написання експертного висновку.
45. Юридична відповідальність за дачу завідома неправдивого висновку.
46. Основні принципи та критерії проведення судово- психологічної експертизи в справах неповнолітніх.
47. Психологічні особливості розуміння потерпілою характеру і значення скоєних з нею дій.
48. Особливості дослідження особистості обвинуваченого в ході судово- психологічної експертизи.
49. Судово-психологічна експертиза в ситуаціях групового зґвалтування.
50. Соціально-психологічна оцінка суїцидальної поведінки і її судово-психологічна експертиза.
51. Посмертна експертиза та її особливості.
52. Підстави для призначення судово-психологічної експертизи в цивільному процесі.
53. Етапи, методи та процедури судово-психологічної експертизи в цивільному судочинстві.
54. Формулювання питань експерту.
55. Висновок експерта-психолога.
56. Судово-психологічна експертиза в судах по суперечках про право на виховання дітей.
57. Суперечки між батьками про місце проживання дітей.
59. Справи про позбавлення батьківських прав.
60. Судово- психологічна експертиза в справах про моральну шкоду.
61. Особливості психологічної експертизи в справах про адміністративні правопорушення.
62. Компетенція психологічної експертизи в справах про адміністративні правопорушення.
63. Загальні вимоги і правила оформлення висновку судово-психологічної експертизи.
64. Судово-психологічна експертиза емоційних станів.

65. Особливості афективних процесів особистості.
66. Психічне напруження, фрустрація.
67. Юридичне значення експертизи емоційних станів.
68. Формулювання запитань, які виносяться на експертизу фізіологічного афекту.
69. Психологічні механізми фізіологічного афекту. Оцінка стадій афективного процесу.
70. Психологічна характеристика вбивства, скоєного в стані афекту.
71. Афект та мотиви ревнощів.
72. Судово-психологічна експертиза неповнолітніх.
73. Особливості психологічної спроможності неповнолітніх давати покази в справі.
74. Психологічні особливості особистості неповнолітніх, які мають значення для кримінального судочинства.
75. Судово-психологічне дослідження фонограм та відеозаписів.